

Miért érdemes és szükséges a főiskolai képzés?

A Nemzeti Alaptanterv életbelépése után az *életvitel-család-háztartás* műveltségterület gondozásához, tartalmának és követelményeinek megvalósításához elemi és alapszinten *szaktanár kell*. Jelenleg is sokan vannak az iskolákban, akik e műveltségterülethez tartozó tantárgyak oktatását végzik, de szeretnénk, ha szervezett továbbképzésekkel kezdve, *másoddiplomás kurzusokkal* folytatva minél többen szereznék *szakos tanári képesítést*. Ez azért is fontos, mert az iskolák nagy részében a jövőben sem frissen végzett szakos tanár fog oktatni és fennáll annak a veszélye, hogy képzett *szakemberek hiányában* az alapvető koncepció és a szakszerűség háttérbe szorul. Világosan kell látni, hogy a hetvenes években a tanárképző főiskolákon műszaki ismeretek és gyakorlatok vagy ,mezőgazdasági ismeretek és gyakorlatok szakokon illetve később a technika szakon végzett tanárok nem rendelkeznek szakképesítéssel e műveltségterület oktatására

A Nemzeti Alaptanterv elemi szintre (1-4. osztály), mint kezdő szakaszra technika és háztartási ismereteket tartalmaz különválasztás nélkül. Ezért fontos, hogy a tanítóképző főiskolákon szorgalmazzák a háztartástan szakkollégiumot. Egy a közelmúltban rendezett felsőoktatási technika-tanári tanácskozáson a békéscsabai *Kőrösi Csoma Sándor Főiskola* ilyen irányú képzésével is megismerkedhettünk. A hatfél éves kurzus tartalmaz, ezért az itt végzett tanítóknak mindenképpen javasoljuk a háztartásökonómia-életvitel szakos tanári képesítés megszerzését is.

Végül azok számára, akik kételkednek, ajánlom *Zsolnai József: A magyar közoktatás minőségi megújításának szakmai programja* című dolgozatát (Iskolakultúra 2. 1992. 6-7. 120-127. valamint 134-147. oldalak). Ebben, a javasolt *kötelező tantárgyak* és tevékenységek c. táblázatban a 10-16 éves korosztály számára a háztartástan c. tantárgy is szerepel; a *kötelezően választható, osztályzáshoz kötött tantárgyak* és tevékenységek sorában pedig a 10-16 éveseknek a mindennapi élet kultúrája, a termelés, fogyasztás, kereskedelem, a munka világa és a technikai rendszerek című tárgyak találhatók.

Bízom benne, hogy a főiskolák a következő években élni fognak a szakindítási lehetőséggel. Szeretném, ha igazak lennének Széchenyi szavai:

“Egy ember semmi,
Széthúzó sokaság még kevesebb,
Csak az egysoron állók jelentenek valamit.”

BÁGYI PÉTER

Matematikai börze

A németországi MUED mintájára

A következőkben szeretnénk nagyon röviden bemutatni egy Németországban lassan 15 éve működő matematika tanárokból, és oktatási szakemberekből álló társaságot.

1977-ben jött létre néhány a hagyományos matematika tanítással, és saját magával elégedetlen tanár kezdeményezésére Heinz Böer vezetésével Észak Rajna-Vesztfália (Nordrhein-Westfalen) államban egy MUED (Mathematik Unterrichts Einheiten Datei, azaz: Matematika Oktatási Egységek (csomagok, információk) néven bejegyzett társaság.

A következő ma is aktuális célokat tűzték maguk elé 15 éves töretlen fejlődés, gazdag tapasztalatok, és szép eredmények birtokában.

Az oktatás valóságát egyedül pedagógiai programokkal, elszigetelt elméleti és gyakorlati újításokkal nem lehet megváltoztatni, ehhez közös erőfeszítések szükségesek. Ezeket óhajtja a MUED koordinálni és kezdeményezni. A megvalósítást három fonalon képzelik el:

- sokoldalú kommunikációval,
- közös alkotással, és
- oktatási tanácsadással.

A *kommunikáció igénye*. A matematikaoktatással elégedetlen tanárok többnyire magányos harcosok, akik lassan felőrlődnek az elszigeteltségben, mozgásterük beszűkülésében. A MUED fontos eszköz ennek a hatásnak a leküzdésében. A sokoldalú kapcsolatok éltetik a fantáziát, felébresztik az önálló kezdeményezőkedvet, és erősítik a tetterőt. Közösen kívánnak dolgozni azoknak a feltételeknek a megteremtéséért, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a következők-

ben felsorolandó pedagógiai célkitűzések elérésében előre léphessenek. Ezt a folytonos kapcsolatot félévenkénti rendszeres többnapos országos találkozóval, helyi csoportok gyakori összejövetelével, kéthavonta megjelenő, mindig változó szerkesztőségű körlevéllel, valamint az Appelhülseni központtal fenntartott állandó kapcsolattal kívánják megvalósítani.

Az alkotás. A MUED-ben eddig kb. 500 oktatási anyag halmozódott fel. Ezek egy része nyers állapotban van, közvetlenül nem felhasználható. Az is az alapelvekhez tartozik, hogy az oktatási javaslatoknak közös munkával kell kialakulniuk. Valaki ad egy ötletet, egy másik ebből kidolgoz egy nyers javaslatot. Több kipróbálás, és mások kritikai megjegyzései módosítják a kiinduló ötletet, s jön egy második verzió, majd a próba és a kritika további hatására harmadik, negyedik stb. változat. Ezek végül elfogadható formában rögzülve bekerülnek a központ mindenki számára hozzáférhető adatbankjába. Így nem fenyeget az ötletszegénység, de az íróasztalszerű használhatatlan anyag veszélye sem. Az egész mottója: Sok ember kevés munkája több, mint néhány ember sok munkája.

A tanácsadás. Az oktatási anyagokat Appelhülsenben gyűjtjük. Innen lehet kölcsönözni, és ide lehet a tapasztalatokat, kommentárt, változtatásokat, kiegészítéseket küldeni. Az anyagok mellé – különösen a kezdőknek – sokszor szakmai, és módszertani tanácsok kellene, amelyeket a központtól, a körlevelekből, illetve a közös találkozókból lehet meríteni. Ezért is fontos az állandó kapcsolattartás.

A szervezet decentralizált, és alulról szerveződő. A projekteket azok határozzák meg, akik kivitelezik. A MUED nyilvánossága képezi a kritikai visszacsatolást. Nevelési, pedagógiai alapelvük a cselekvésorientált, közösségben megvalósuló oktatás, amely a gyakorlatban a következőt jelenti: A valóságos élettől való szoros kapcsolat (ez az anyagaikon jól megfigyelhető), fontos szerepük van az egyéni kezdeményezéseknek, és az önszerveződés alapján létrejövő csoportos tevékenységnek. A szociális tanulás hangsúlyozása, ahol az önmegvalósítás ellensúlyaként a szolidaritás, és a másikkal való felelősség erősen kidomborodik. Részletesebben kifejtve:

A tradicionális matematika oktatás nem sokat tud kezdeni a *gyerekek valódi életproblémáival*. Az úgynevezett új matek (new Math) távolabb vitte az oktatást a valóságos szituációktól. Ez a társaság ezzel szemben éppen ezekben az aktuális cselekvési szituációkban szeretné a matematikai eljárásokat és készségeket, mint fontos eszközt felhasználni. Nincs jobb motiváció a matematika tanulására, mint látni, hogyan segítenek ezek a fogalmak, eljárások a mindennapi életben. Így mindenek előtt megtanulják a gyerekek, hogy miért kell matematikával foglalkozni. Néhány ma fontos téma, amelyet példaként említhetünk: az ipar és gazdaságpolitika növekedésének megítélése hogyan vezet az exponenciális függvény vizsgálatához, egy gyógyszerhatékonyság-vizsgálat a sztochasztikus viselkedésekhez, amelyek alapján jó tesztek dolgozhatók ki, vagy miért nem mindegy lakott területen a 30 km/h-ás sebességkorlátozás a 60 km/h helyett, ami a fékút tanulmányozásával másodfokú függvényekhez vezet el.

A saját kezdeményezés. A matematikaoktatásnak teret kell adnia az önálló tevékenységeknek, és az önszerveződésnek. Azon fáradozunk, hogy az anyagok kialakításába a gyerekek is bekapcsolódjanak, azokat a tanárokkal közösen fejlesszék, ami alkalmat ad a gyerek vitakészségének, döntési képességének, önálló véleményalkotásának az erősödéséhez. Mindig elkerülendő egy előre elgondolt tanári megoldás keresztülvitele. A problémamegoldó képesség fejlesztése nem fér össze az utóbbival. Az anyagok úgy készülnek, hogy a tanulók önállóan tudjanak vele dolgozni. Fontos hagyni a gyerekek ún. próbálgató típusú megoldási kísérleteit, az egyszerűsítési javaslatokat, az esetleges korlátozásokat, a probléma átalakítását.

A szociális tanulás. A matematikaoktatásban is lehet gyakorolni a közös cselekvést, a konfliktus megoldó készséget, és a kölcsönös segítségnyújtást. Mindezt a következők figyelembe vételével kívánják elérni.

Lemondás a rábeszéléstől illetve a nyomásgyakorlás más módjairól.

Mások véleményének és igényeinek figyelembe vétele. Készség a megalapozott véleménymódosításra.

A munkafázisok közös önálló szervezése (nem tanári kezdeményezés).

Mindezek dióhéjban mutatnak egy számunkra is érdekes lehetőséget.

Lassan már egy éve folynak előkészületek valami hasonló magyar egyesület létrehozására. Legutóbb a Rácz László vándorgyűlésen gyűjtöttük össze az érdeklődők névsorát. Szeretnénk a téli szünetben egy egy napos alakuló ülést szervezni, szeretnénk, ha azok az olvasók, akik matematikát tanítanak, vagy az oktatással foglalkoznak, és érdeklődnének egy ilyen szakmai társaság iránt, kérjük jelentkezzenek az alábbi címen:

Vancsó Ödön,

ELTE TTK Matematika Szakmódszertani Csoport
1088 Budapest, Rákóczi út 5.

A már a vándorgyűlésen jelentkezettek illetve az erre a felhívásra nevet és címet küldő kollégák számára levelet adunk fel az alakuló találkozó pontos időpontjáról és helyszínéről

(egyéni és intézmény jelentkezőket is regisztrálunk). Kérjük figyeljék a következő folyóiratszámokat, mert egyenlőre a tájékoztatás egyik forrása ez lesz.

A következő számban az eredményeikről, a kidolgozott oktatási anyagaikról lesz szó.

IRODALOM

MUED Info 1989

Christa Schmidt: *Vorstellung der MUED: Lehrerfortbildung selbstorganisiert Handlungsorientierter Mathematikunterricht in emanzipatorischer Absicht*, Berlin Unterrichtsmaterialien 1991. Appelhülsen

VANCSÓ ÖDÖN

Egységes értékelési rendszer az iskolákban

Napjainkban egyre több problémát okoz az iskolákban – a társadalom modelljében – az erkölcsi értékek változása, és az, hogy nem egységes az értékelési rendszer. Ezt befolyásolja a pedagógus személyisége is, értékrendje és követelményei, valamint a szülők körében tapasztalható irreális elképzelések a gyerek iskolai viselkedéséről. További gondot okoz, hogy a gyerek nem tudja reálisan értékelni, elhelyezni magát az iskolai mentálitása alapján.

Az egységesebb követelményrendszerhez, a valóságot jobban tükröző értékeléshez a szülők megfelelőbb tájékoztatásához, valamint a gyerekek – közösségen belüli – önértékeléséhez próbálunk segítséget adni. A szempontok változtatásával – az adatbázisra támaszkodva – egyéb következtetésekhez is lehet jutni.

Az iskola feladata: a tanulók oktatása és nevelése az általános emberi értékek figyelembevételével, annak érdekében, hogy minél alkalmasabbá tegye őket a – jövőbeni – társadalmi beilleszkedésre. Ahhoz, hogy ez a folyamat ne véletlenszerű vagy kontroll nélküli legyen, az eredményességet ismerni kell. Az értékelési rendszerek igen sokfélék lehetnek aszerint, hogy mi a céljuk. Van célorientált, feladatorientált és problémaorientált helyzetelemzés.

A módszer összevetése egy USA-beli példával

Az általános és középiskolák többségében az értékelési lap bizonyítványként szerepel. A tanult tárgyból – tantárgyanként 16 szempontból – adnak felvilágosítást a szülőknek. Ezt a tájékoztatást ott komolyan is veszik, hiszen szemük előtt van a gyerekről alkotott vélemény, hogy milyen, és min kell változtatni. Az ismertetett módszer annyival "többet tud", hogy a tájékoztatás mellett iskolai versenyeket, problémaorientált helyzetelemzést is nyújt, és elemezhetőek vele a szignifikáns tendenciák. Ez ad támpontot a célbajutás útjának meghatározásához.

A rendszer háromlépcsős:

1. értékelési rendszer
2. problémaorientált helyzetelemzés
3. a célbajutás útjának meghatározásához segítség

Az értékelési módszer részei:

I. Egyéni értékelési lap, mely egyrészt a szülők tájékoztatására, másrészt az adatok rendszerbevitelére szolgál.

A rendszer hat értékelési szintérből áll:

- II. Osztályverseny
- III. Évfolyamverseny
- IV. Iskolai komplex verseny
- V. Iskolai tanulmányi verseny